

ÇÖZÜM ODAKLI ÇALIŞMA

İnsan zihin ve teknoloji doğru orantılı olarak şekilleniyorsa, teknolojinin nimetlerinden faydalanıp, zararlarından sakınmamız için ne gibi tedbirler almamız gerekiyor?

Çağlar boyu insanlar, problem/ler ürettikler ve ürettikleri problem/ler üzerinde tartıştılar. Oysa problemleri çözebilmek için bir üst bilişe mutlaka ihtiyaç vardır. Einstein'ın da dediği gibi *"Bir problemi, onları ortaya çıkaran bilinç düzeyi ile çözemezsiniz."* Aslında insan beyni, problemin bütününe birden çözmeye odaklanmaz. Problemi küçük parçalara böler, parçayı tanımlar; her bir parçası üzerinde tek tek çalışır ve çözüme ulaştıkça biliş düzeyi katlanarak artar. Tabiri caizse beyin küçük bir adım atarsa ancak diğer adıma doğru gidebilir. Beyin o küçük adım için bir hareket planı oluşturmuş oluyor. Buna basitten karmaşığa/basitten zora doğru öğrenme ilkesi denmektedir.

Rönesans'tan sonra başlayan sanayi devrimi katlanarak bizi günümüzdeki dijital çağa getirdi. Dijitalleşmeyle küreselleşmeyi bir arada yaşıyoruz. Gün geçmiyor ki yeni yeni kavramlarla, kavramsallaştırmalarla karşılaşmayalım. Küreselleşme ve dijitalleşme bunlardan bir kaçı. Telgraf, radyo, televizyon, telefon, bilgisayar derken günümüzde yapay zekâ çağına doğru hızla gidiyoruz. "Dijitalleşme, dijital iletişimin ve medyanın etrafında birçok sosyal yaşam alanının yeniden yapılandırılmasıdır."¹ Küreselleşmeyi ise özetle tanımlayacak olursak; uzak ile yakın arasındaki mesafelerin kaldırıldığı, insanların birbirleriyle iletişim halinde olduğu, ekonomik ve sosyal olarak sürekli etkileşimde oldukları ve karşılıklı bağımlılığın artması olarak ifade edebiliriz.

Neden, niçin, nasıl her çağ kendi teknoloji birikimi ile kendi çağını yansıtan kültürler, yaşantılar, algılar meydana getirir? Teknoloji sayesinde gelişen toplumsal yaşantımız, kolektif bilincimiz ve düşünce kalitemiz niçin teknolojinin gelişmesiyle doğru orantılıdır? Kısaca teknolojik gelişmeler hayatımızı nasıl etkiler? Sorularına cevaplar aramaya başladık. Hızla gelişen teknolojinin insan hayatına kattığı değerler, bilimsel olarak araştırılmaya başlandı. Sosyal bilimciler insanları X,Y,Z çağı diye sınıflandırmaya başladılar. Her kuşak teknolojinin gelişimiyle doğru orantılı olarak tanımlandırıldı. "X kuşağı (1965-1980), Y kuşağı (1981-2000), Z kuşağı (2001-2014)."² Hangi yıllar arasında doğduysak kendimizi o kuşakla tanımlandırmaya başladık. Günümüz toplumlarını var eden insan

1 <https://www.sophosakademi.org/diji-evrim-dijitallesmenin-gelecege-etkisi/> Sinem bıçakçı

2 <https://www.egitimpedia.com/x-y-z-kusaklari/> 6 Mart 2014/Özlem Öztürk

topluluklarına kuşak denilmektedir. Bu kuşaklar (X Y Z Kuşakları) belirli özellikleri açısından farklılıklar gösterirken sosyal hayatta birçok çatışmaları da beraberinde getiriyor. X Y Z kuşaklarının oluşumuna zemin hazırlayan ana faktörleri “Yokluk ve Zorluk Yılları”, “Teknolojinin İvmelenmesi” ve “Teknolojiyle Doğmak” diye sıralayabiliriz. Z kuşağında doğanlar, özellikle teknolojik gelişmelerin hız kazandığı çağda doğanlar olarak adlandırıldı. Sanki bu çocuklar teknolojiyle birlikte doğdular. Küçük yaşta ellerinde tabletler, akıllı cep telefonları var ve bu çocuklar ne yapacaklarını çok çabuk öğreniyorlar. Çok kolay bir şekilde teknolojiye adapte olmaktadır.

Z kuşağı aynı zamanda internet çağı çocuklarıdır. İnternet çağında doğan çocukların ne gibi sorunlarla baş başa oldukları ise yapılan araştırmalarla destek-

lenmeye başlandı. Bu çocuklar hatta X,Y kuşağında doğanlar dâhil araştırmacılar, internetin aşırı kullanımı yüzünden insanların zihinsel sağlık sorunları yaşayabilecekleri yönünde sonuçlara ulaşmaktadırlar. “*Bilim insanları, internet kullanmanın zihin sağlığını nasıl etkilediğini incelemek için önceden hazırlanmış testleri kendilerine de uyguladılar. Testler; depresyon, anksiyete, dürtüsellik, dikkatsizlik, yürütme işlevleri ve Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) gibi hastalıklara odaklanıyordu. Araştırmacılar, her iki ölçekte de internet bağımlılığı pozitif olan öğrencilerin gündelik işlerde daha fazla sıkıntı yaşadıklarını buldular.*”³ İnsan zihin ve teknoloji doğru orantılı olarak şekilleniyorsa, teknolojinin nimetlerinden faydalanıp, zararlarından sakınmamız için ne gibi tedbirler almamız gerekiyor?

İnsan duygu, düşünce ve davranış örüntüsü içinde kendisini konumlandıran bir varlıktır. Kendi düşünceleri üzerinde düşünebilen ve değer üretebilen bir varlık olarak insanın bu vasıfları onu diğer canlılardan ayırmaktadır. Ayrıca insan, haddini aşmaya çalışabilen bir varlıktır. Bu yüzden sınırların çizilmesi, insanın duygu, düşünce ve davranışlarının sınırlarını bilmesi; kendisini birçok olumsuz duruma düşmekten kurtarmaktadır. İnsanoğlu tarih sahnesine çıktığından beri bu durumla sürekli baş başa kalmıştır. Âdem ve Havva hadlerini aştıkları için cennetten kovuldular. Âdem’in

3 <http://www.ndtv.com/20.09.2016> Çeviri: Mert Küçükvardar/ <https://www.sophosakademi.org/asiri-internet-kullanimi-akil-hastaligi-sorunlarina-yol-aciyor>

çocuklarının sınavı dolaylı olarak bu durumla yakından alakalıdır. Kardeşlerden biri “ben Allah’tan korkarım”⁴ dedi takvaya sarıldı. Diğeri haddini aştı ve kardeşini öldürdü. Cenab-ı Hakkın bize sınırlar çizmesi Âdem’le Havva’nın serüveniyle başlar diyebiliriz. Yani “Şu ağaca yaklaşma”⁵ emri bize had hudut çizildiğini göstermektedir.

Gelelim çağımıza... Dijital gelişmelerle insanoğlu küreselleşirken yani uzak ile yakın arasındaki mesafelerin kaldırdığı sınırların aşıldığı çağımızda insanlar, sınırlarını nasıl belirleyecek?

Yapılan araştırmalar, sosyal medyanın depresyon ve yalnızlığı artırdığı yönünde, sosyal medyanın insanları yalnızlaştırması sizce de ironi değil mi? Sosyalleşme tanımının değişmeye başladığı günümüzde sosyallik, takipçi sayısına göre ölçülmeye başlanmış durumda. Klasik tanımıyla sosyalleşme kişilerin yüz yüze iletişim kurmaları iken; insanlar, bu kadar takipçiye sahip olmalarına rağmen neden kendilerini yalnız hissetmektedirler? İşte bu durum tam bir ironidir!

İnsanlar yüz yüze konuşurken, birbirlerinin yüzüne bakarak söyleyemeyecekleri sözcükleri, dijital ortamda rahatlıkla söyleyebiliyorlar. İnsanların, diğer insanları depresyona sürükleyebilecek, kıskançlığa sebebiyet verecek çeşitli paylaşımlarda bulunması sizce normal mi? Facebook ve Twitter kullanıcılarının en azından bir kısmının diyelim, insan haysiyet ve onur zedeleyici paylaşımlarda bulduklarını ve insana yakışmayan söylemlerde bulduklarını bilebilecek kadar elimizde veriler bulunmaktadır. Ayrıca sosyal medyadaki paylaşımlar yüzünden boşanan aile sayıları giderek artmaktadır. Ailelerin parçalanması demek toplumun parçalanması demektir.

İnsanların mahrem alanları, kendi özel sınırları olması gerekirken, tüm mahrem alanlar, sosyal medyada görücüye çıkmış durumda. Kaç beğeni alacağına odaklanan zihinden, sağlıklı çözümler üretmesi beklenebilir mi?

Bu anlamda rahatlıkla söyleyebilirim ki, temel ahlak ilkeleri dijitalleşmenin olumsuz etkilerini bertaraf edebilecek yegâne panzehirdir.

İnsanların mahrem alanları, kendi özel sınırları olması gerekirken, tüm mahrem alanlar, sosyal medyada görücüye çıkmış durumda. Kaç beğeni alacağına odaklanan zihinden, sağlıklı çözümler üretmesi beklenebilir mi?

Küreselleşme ve dijitalleşme birçok sınırları aşmamıza sebebiyet verdi. Teknolojinin olumsuz etkileri sosyal hayatımıza yansımış durumdayken, kurtuluş için çözümler nerede arayacağız? Âdem ve eşi cennetten kovulduktan sonra; Âdem, Rabbinden bazı kelimeler aldı ve tövbe etti. Sınırları sürekli aşmaya meyilli olan insan için Âdem’in yaptığı tövbe, son saate kadar güncelliğini korumaktadır.

Allah, kimleri sever?

Allah, kimleri sevmez?

İnsanlar, çoğunlukla kendilerini başkalarına sevdirmek için ellerinden geleni yaparlar. Kur’an’dan anlıyoruz ki insanın öncelikle kendisini Allah’a sevdirmesi gerekir. Kendimizi, Allah’a sevdirmek sonuçta biz kazanırız... İnsanlara kendimizi sevdirmek için onlara uymamız gerekir. Kur’an’ı kendisine rehber edinen kimse Allah’ın kimi seveceğini kimi sevmeyeceğini bilir.

“Allah yolunda harcama yapın da kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın.⁶ Güzel davranın. Allah güzel davrananları sever.” (Bakara 2/195)

“Sana kadınlardaki adet ve lohusalık kanamalarını soruyorlar. De ki: ‘O bir sıkıntıdır.’ Kanama devam ederken onlardan uzak durun, temizleninceye kadar da yaklaşmayın. Tertemiz olunca onlara Allah’ın size buyurduğu yerden varın. Allah tövbe edenleri (hatasından tam olarak dönenleri) sever, temizlenenleri de sever.” (Bakara 2/222)

“Hayır! Kim sorumluluğunu yerine getirir ve kendini bozmazsa bilsin ki Allah, kendini bozmayanları⁷ sever.” (Âl-i İmrân 3/76)

4 Bakınız Âdem’in iki oğlunun kıssası Mâide 5/27-28-29-30.

5 Bknz: Bakara 2/35, A’râf 7/19

6 Allah yolunda harcama, en zayıf kesime olacağı için güven ve tatmin ortamının doğmasına yol açar.

7 Muttakiler, kendini koruyanlardır.

“Bollukta ve darlıkta hayra harcayan, öfkelerine hâkim olan ve insanların kusurlarına bakmayanlardır. Allah, güzel davrananları sever.” (Âl-i İmrân 3/134)

“Nice Nebiler, Rablerine (Sahiplerine) teslim olmuş çok sayıda kişiyi yanına alıp savaşa girdiler. Bunlar, Allah yolunda başlarına gelenden ötürü ne zayıflık gösterdiler ne de savaşa ara vermek istediler. Allah, sabredenleri sever.” (Âl-i İmrân 3/146)

“Allah onlara dünyadan beklediklerini verdi. Ahiretten beklediklerinin de pek güzelini verdi. Allah, güzel davrananları sever.” (Âl-i İmrân 3/148)

“Onlara nazik davranman, Allah’ın sana olan iyiliği sebebiyledir. Kaba ve katı yürekli olsan yanından dağılıp giderler. Öyleyse kusurlarına bakma, bağışlanmalarını iste. Her konuda görüşlerini al. Bir de karar verdin mi, yalnız Allah’a güvenip dayan. Allah kendine güvenip dayanları sever.” (Âl-i İmrân 3/159)

“Yalan için kulak kesilir, boyuna haram yerler. Sana başvururlarsa ister aralarında hakem ol ister ilgilenme. Onlarla ilgilenmezsen sana bir zarar veremezler. Eğer hakem olursan aralarında hakça hüküm ver. Allah, hakka uygun (adil) davrananları sever.” (Maide 5/42)

“Orada asla namaza durma. Senin namaz kılmana layık olan Mescit ilk günden itibaren takva⁸ temelli üzerine kurulmuş mescittir. Orada temizliği seven adamlar vardır. Allah, tertemiz olanları sever.” (Tevbe 9/108)

“Allah, kendi yolunda kurşunla kenetlenmiş bir yapı gibi kenetlenerek savaşanları sever.” (Saff 61/4)

“Allah yolunda, sizinle savaşanlarla savaşın, ama haksız saldırı yapmayın.⁹ Allah, haksız saldırı yapanları sevmez.” (Bakara 2/190)

“Eline fırsat geçince tabiatı bozmaya, kaynakla-

rı ve nesilleri etkisizleştirmeye¹⁰ çalışır. Allah tabii düzenin (tabiatın) bozulmasını istemez.” (Bakara 2/205)

“Allah, faizli işleri daraltır, zekâtları/sadakaları artırır.¹¹ Allah, ayetleri görmezlik eden suçluların hiçbirini sevmez.” (Bakara 2/276)

“De ki: ‘Allah’ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Bağışlaması çok, iyiliği bol olan Allah’tır. De ki: ‘Allah’a yani Kitabına¹² boyun eğin.’ Yüz çevirirlerse bilsinler ki Allah, âyetleri görmezlikten gelenleri (kâfirleri) sevmez.” (Âl-i İmrân 3/31-32)

“İnanıp güvenen ve iyi iş yapanların ödülünü tam olarak veririm. Ben yanlış yapanları sevmem.” (Âl-i İmrân 3/57)

“Allah’a kul olun. Hiçbir şeyi O’na ortak koşmayın. Anaya babaya iyilik edin. En yakınlarla, yetimlere, çaresizlere, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşına, yolcuya ve hâkimiyetiniz altında bulunanlara (esir kadın ve erkeklere) da iyilik edin. Allah, kendini bir şey zannedip övünen hiç kimseyi sevmez.” (Nisâ 4/36)

“Kendilerinden beklenmeyen davranış gösteren hainlerden yana mücadeleye girme. Allah, hainlikte direnen günahkârı sevmez.” (Nisâ 4/107)

“Allah, kötü sözün açığa vurulmasından hoşlanmaz; haksızlığa uğramış olan başka. Allah dinler ve bilir.” (Nisâ 4/148)

10 Ayette geçen helâk = kendinde olanı kaybetmektir. Yerine göre çürüme, bozulma ve ölüm anlamı verilir.

11 Faiz, ekonomiyi daraltır, zekât geliştirir. “İnsanların malları içinde artsın diye faize verdiğiniz şey (borç) Allah’ın yanında artmaz. Allah’ın rızasını isteyerek verdiğiniz zekâta gelince; kat kat artırırlar zekât verenlerdir.” (Rûm 30/39)

12 Resul kelimesine “gönderilen” anlamı verilebilir. Çünkü bir bilgiyi iletmek için gönderilen kişiye resul dendiği gibi onunla gönderilen bilgiye de resul denir. (Müfredat). Bilgi daha önemli olduğundan Allah Teâlâ şöyle demiştir: “Muhammed sadece elçidir. Ondan önce de elçiler geldi. O ölse veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz?” (Âl-i İmrân 3/144) Allah’ın son Nebîsi öldüğü için resul kelimesine, yerine göre elçi veya Allah’ın gönderdiği kitap anlamını vermek gerekir.

8 Takva: Allah’tan çekinerek korunma, kendini (fitraTîn 95i) bozmama.

9 Bizimle savaşmayanlarla iyi ilişkiler içinde olmak gerekir. (Bkz. Mümtahine 60/8-9)

“Ey inanıp güvenenler (müminler)! Allah’ın size helâl kıldığı şeylerden hoşunuza gidenleri kendinize yasaklamayın. Aşırı da gitmeyin. Allah, aşırılık yapanları sevmez.” (Maide 5/87)

“Çardaklı, çardak sız bahçeleri, yemesi farklı hurmaları ve ekinleri, birbirine benzeyen ve benzemeyen zeytinleri ve narları var eden O’dur. Bunlar ürün verince ürünlerinden yiğün. Hasat gününde de O’nun hakkını¹³ verin. Sakın saçıp savurmayın. O saçıp savuranları sevmez.” (En’âm 6 /141)

“Bir topluluğun hainlik yapacağından bilgiye dayalı olarak korkarsan, yaptıklarına karşılık anlaşmayı bozduğunu kendilerine bildir. Allah hainleri sevmez.” (Enfâl 8/58)

“Allah, onların neyi gizlediklerini ve neyi açığa vurduklarını bilir; bunda zerre kadar şüphe olmaz. O, kendini büyük görenleri sevmez.” (Nahl 16/23)

“Karun Musa’nın kavmindendi; zamanla onları ezmeğe başladı. Hâlbuki ona öyle hazineler vermiştik ki anahtarlarını taşımak güçlü bir topluluğa bile ağır geliyordu. Kavmi ona şöyle demişti: ‘Şımarma Allah şımaranları sevmez.’” (Kasas 28/76)

“Bir kötülüğün cezası, onun dengi bir kötülüktür. Kim bağışlar da arayı düzeltirse karşılığını Allah verir. O, yanlış yapanları sevmez.” (Şûrâ 42/40)

Allah’ın sevmediği insan tipi gördüğümüz gibi yalancılar, şımaranlar, savurganlar, sınırı aşanlar, kötü dil kullananlar, hainler, büyüklük taslayıp kibirlenenler, zalimler, inkârcılar, nankörler, bozguncular saldırganlardır. Tüm bu vasıflar artık sosyal medyada, sosyal medya üzerinden gözlemleyebileceğimiz vasıflardır. Anlaşılan her alanda sınırlar aşılmış insanlık dijitalleşme ve küreselleşmenin yan etkilerini maalesef kendi sosyal alanlarına yansıtmaya başlamış durumundalar.

Yazının başında “insan zihni problemin tümünü birden çözmeye odaklanamaz. Problemi küçük parçalara böler, parçayı tanımlar; her bir parçası üzerinde tek tek çalışır ve çözüme ulaştıkça biliş düzeyi katlanarak artar.” dedik. Her şey küçük adımlarla başlar sonra genelle yayılır. Tabiri caizse bir birimde gösterilen ufak bir

değişim genele sirayet eder. Küçük çocuklarımız Z kuşağı çocukları oldular. Bu günün küçüğü yarının büyüğü, yapay zekâ döneminde bu çocuklar nelerle karşı karşıya kalacaklar? Ya onların çocukları ya da onların çocukları ya da... Nesiller boyu sınırlar aşılsa ne olur? En alakasız gözükken bir davranış sistemin tamamında nasıl bir farkındalık yaratır? Düşüncede, duyguda ve davranışta yapacağımız en ufak bir değişiklik, atacağımız küçük bir adım, bozuk olanı değiştirmemizde farklı bir sonuç elde edebileceğimiz anlamına gelir.

Mahremiyet sınırlarının aşıldığı çağımızda yetiştireceğimiz çocuklara mahremiyet dersi vermeliyiz. Yapılan bazı araştırmalar çocukların utanma duygusuyla doğduklarını göstermektedir. Youtube’da Dr. Bloom ve Eşinin (özellikle Yale Üniversitesinde, Bebek Biliş Merkezinde yapılan araştırmalar) erken yaş çocuklar üzerinde yaptıkları deneyleri izleyebilirsiniz. Çocuklar iyi-kötü algısıyla (evrensel ahlak özülüyle) doğuyorlarsa bunca kötülük nereden geliyor? Yapılan araştırmalar çok ilgi çekicidir.

“Biz insanı, en güzel donanımda yaratırız. (Tîn 95/4)

Sonra (yaptığı yanlışlar yüzünden) onu aşağıların en aşağısına indiririz. (Tîn 95/5)

İnanıp güvenen ve iyi işler yapanlar başkadır. Onlara tükenmeyecek ödül vardır. (Tîn 95/6)

Ey insan, bu din karşısında seni yalana sürükleyen nedir? (Tîn 95/7)

Allah’ın kararı, herkesin kararından doğru değil midir?” (Tîn 95/8)

“Allah sizi analarınızın karnından çıkardığında hiçbir şey bilmiyordunuz. Ama size dinleme ve ileri görüşlü olma (basiret) özelliği ile gönüller vermişti. Belki görevlerinizi yerine getirirsiniz.” (Nahl 16/78)

“İnsan, kendisini döllenmiş yumurtadan yarattığımızı görmez mi ki zaman gelir, bizimle açıkça boy ölçüşmeye kalkar.” (Yâsîn 36/77)

Çocuklarımız doğaları gereği en güzel surette yaratılmışlardır. Sınava tabi olmaları ise akıl baliğ olduklarında başlar. Bu çağa gelene kadar çocuklarımızı yetiştirirken nelere dikkat etmeliyiz? Bu konu başlı başına bir makale konusudur. Bu yazıyı açacağından dikkatinizi sade-

ce dijitalleşme ve küreselleşmenin sonucu aşılın tüm sınırların çok basit bir uygulamaymış gibi gözükse de aslında çocuklarımıza küçücük yaşta verebileceğimizi düşünmekteyim. İnsanın yatak odası mahrem alanıdır. Eşi dışında kimseyle paylaşılmaması gereken bir alandır. Çocuklarımıza küçücükken vereceğimiz bir terbiye ile mahrem alanlarının sınırını çizerek öğretebiliriz.

“Müminler! Elinizin altındaki esirler ile henüz erginlik çağına girmemiş çocuklarınız üç vakitte; sabah namazından önce, öğlen dinlenmesinde elbisenizi çıkarınca, bir de yatsı namazından sonra yanınıza girerken sizden izin istesinler. Bunlar sizin çıplak olabileceğiniz üç vakittir. Bunların dışında size de onlara da bir günah yoktur. Onlar sizin, siz onların çevresinde dönüp dolaşırsınız. Allah size ayetlerini böyle açıklar. Allah bilir, doğru karar verir.” (Nûr 24/58)

Erken yaşta mahremiyet duygusu kazanan çocuklar hem sınırlarını bilmekte hem de erken dönem doğacak cinsel uyarılara karşı koruma altına alınmış olurlar. Ebeveynlerinin yatak odasına izinsiz girmeyen çocuklar küçücük yaşta sınır ihlali yapmamaları gerektiğini öğrenmektedirler. Çocuklarımız günümüzde cinsel yönden o kadar çok uyarılara maruz kalmaktadırlar ki yapılan araştırmalarda uzmanlar, kız ve erkek çocukların erken dönem buluş çağlarına girmelerini sağlayan etmenlerden biri olduğunu söylemektedirler.

Herkes eğitimin ailede başlaması gerektiği konusunda hemfikirdir. Kur'an'dan öğrendiğimiz evlere, odalara giriş kuralları, sofrada adabı vs. Ne kadar erken yaşta öğrenmeye başlarsak o kadar sınırlarımızı erkenden çizmiş ve başkalarının hak ve özgürlüklerini çiğnemeyi öğrenmiş oluruz. Mahremiyete tam saygılı olmayı içselleştirmiş oluruz.

Düşünce, duygu ve davranış insanı insan yapan saygıdır. Birinde başlayan yozlaşma ve aşırılık diğerlerine otomatik olarak yansır. Çocuklarda görülen duygu, davranışlardaki aşırılığa, ebeveynleri olarak bizler sebebiyet verebiliyoruz. Bir çocuk gereksiz güçlendirilirse, sınırlarını bilmiyorsa illaki ya kendine ya da diğerlerine semptom oluşturacaktır. Oysa çocuklar kuralları ve sınırları severler. Aslında aileler kural yönelimlidir. Ailelerde mutlaka kurallar olması gerekir. Dinimiz de kurallar bütünüdür. Kur'an ve sünnet

eksenli yapılacak çalışmalar ile ailedeki kurallar uzmanları tarafından belirlenmeli bu konuda eksik kalan alan doldurulmalıdır.

Osmanlı döneminde ilk ilmihal olma özelliğini taşıyan “Mızraklı” ilmihali ve sonrasında yazılan ilmihallerde ahlak konusuna neredeyse hiç yer verilmemesi Özellikle ahlakın tasavvuf adı altında tarikat ve cemaatlere devredilmiş olması, cemiyet, hukuk, siyaset ve ekonomi alanında düzenlenen kuralların içtihat imamlarına bırakılması yani mezheplere bırakılmış olması bir bütün halinde kişiyi inşa etmesi gereken Kur'an'dan çok ritüel Müslümanlığının doğmasına sebebiyet vermiştir.

Z Kuşağı çocuklarına boynumuzun borcu olarak Kur'an ışığında derlenip toparlanmış bir ilmihal bırakmak boynumuzun borcu olmalıdır. Her konu da sınırların belirlenmiş olduğu bu din; iman, ibadet ve ahlak eksenli bir dindir. Kitabımız çözüm odaklı bir kitaptır. Son saate kadar her tür sorunla baş edebilmemiz için indirilmiştir.

“De ki ‘Bu Kur’ân’ın bir benzerini getirmek için insanlar ve cinler toplansalar benzerini getiremezler. Bütün güçlerini birleştirseler bile yapamazlar.” (İsrâ 17/88)

“Bu Kur’ân’da insanlara her örneği değişik şekillerde vermişizdir. Ama insanların çoğu, nankörlük dışında her şeye direnir.”¹⁴ (İsrâ 17/89)

“Yüzünü dosdoğru bu dine, Allah’ın insanları yarattığı fıtrata¹⁵ çevir. Allah’ın yarattığının yerini tutacak bir şey yoktur. Doğru din budur ama çoğu insan bunu bilmez.” (Rûm 30/30)

14 Kur'an'a ve elçiyeye direnir, her türlü uydurmaya(batıl) ve Allah'a ortak oluşturmalara (şirk) gelince hemen uyarlar. Bakınız Zümer 39/45.

15 Fıtrat, varlıkların temel yapısını ve onu oluşturan yaratılış, değişim ve gelişim ilke ve kanunlarını ifade eder. İnsan da o varlıklardan olduğu için Allah'ın dini, kişinin doğal yapısı ile tam uyudur. Kur'an'ın Allah'ın kitabı olduğu da aynı yöntemle anlaşılır. Çünkü insan ve tabiat, yaratılan ayetlerden, Kur'an da indirilen ayetlerden oluşur. Her ikisi de Allah'ın ayetleri olduğu için bunlar birbirlerini tamamlarlar. Allah Teala şöyle buyurmuştur: **“Onlara, çevrelerinde ve kendilerinde olan ayetlerimizi göstereceğiz, sonunda onun (Kur'an'ın) tümüyle doğru olduğunu, onlar açısından iyice ortaya çıkacaktır. Sahibinin her şeye şahit olması yetmez mi?”** (Fussilet 41/53)

Şu âyet de Allah'ın yarattığını bozmayı şeytani davranış olarak tanımlanmaktadır: **“Onları yoldan çıkaracağım. Onları beklentileri içine sokacağım. Onlara emredeceğim, en'am'ın kulaklarını yaracaktım. Onlara emredeceğim, halkullahı / Allah'ın yarattığını değiştireceğim.”** (Nisâ 4/119) Konumuz olan Rûm 30. âyet, dini de halkullahı olarak tanımladığına göre ister indirilen ayetler, isterse yaratılan ayetler olsun, bunlardan herhangi birini bozmanın şeytani işi olduğu ortaya çıkar.